การอธิษฐานขอพรตามหลักการของพุทธศาสนา

Blessings according to Buddhist principles

พระมหาเขตรัตน์ ขนฺติธโร, พระสาโรจน์ สิริสาโร, พระประโยชน์ ธมฺมาวุโธ

Phramaha Khetrat Khantitharo, Phra Saroj Sirisaro, Phra Prayod Dhummavutho

วิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Burirum Buddhist College,

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

E-mail: thekhet74@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการอธิษฐานขอพรในสมัยพุทธกาล 2) การอธิษฐานขอพรในสังคมปัจจุบันและ 3) หลักการอธิฐานขอพรของพุทธศาสนา ผลการศึกษาพบว่า การอธิษฐานขอพรในสมัยพุทธกาลมีการตั้งความปรารถนา ขอสิ่งต่าง ๆ ตามที่ตนปรารถนา เช่น การขอให้มีบุตร ธิดา ขอให้เป็นผู้บริสุทธิ์ไม่มีบาป โดยจะทำบางสิ่งบางอย่างตอบแทนเมื่อสมปรารถนา เป็นต้น และสมัยพุทธกาลนั้น คำสอนของศาสนาพราหมณ์และลัทธิต่าง ๆ มีอิทธิพล การอธิษฐานจึงมีหลายลักษณะ เช่น การขอพรด้วยการสวดอ้อนวอน และการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ตนนับถือ ด้วยข้าวของเครื่องใช้ หรือใช้เลือดและร่างกายของสัตว์มาสังเวย การอธิษฐานขอพรในสมัยปัจจุบันค่อนข้างคล้ายกัน แต่ว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในปัจจุบันนั้นมีมากมาย คือ พระพุทธรูป พระสาวก เทพเจ้า พระเกจิอาจารย์ บุคคลที่มีคุณงามความดีในอดีต ตลอดจนผีสาง นางไม้ ส่วนความสำเร็จนั้นก็ไม่แน่นอน การอธิษฐานขอพรของพุทธศาสนานั้น เป็นการตั้งสัจจะวาจาอธิษฐานในความสำเร็จบางอย่างแล้วดำเนินตามจุดหมายที่ได้วางไว้ โดยใช้ตนเองเป็นผู้กระทำอย่างต่อเนื่องจนกว่าจะประสบผลสำเร็จ หรือบางทีก็เป็นการขอพรให้ได้รับผลตามสาวกองค์ก่อน ๆ ที่ได้เห็นพระพุทธเจ้าองค์ก่อน ๆ ทรงประทานให้ แล้วนำมาเป็นความปรารถนาของตน การอธิษฐานขอพรในสมัยปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงไปจากสมัยพุทธกาลมาก เพราะความเข้าใจผิดของพุทธศาสนิกชน จนกลายเป็นว่าไปฝากความหวังไว้กับสิ่งภายนอก ดังนั้นในฐานะที่เป็นชาวพุทธควรจะรู้จักการอธิษฐานขอพรตามหลักการของพุทธศาสนา เพื่อความสุข บริสุทธิ์ของจิตใจ จนกว่าจะพ้นจากความทุกข์ทั้งปวงได้ในที่สุด

คำสำคัญ: 1. การอธิษฐานขอพร, 2. หลักการ, 3. พุทธศาสนา

Abstract

This article aims to 1) study prayers in the Buddha's era, 2) prayers in today's society, and 3) Buddhist prayer principles. The study found that Praying for blessings in the Buddha's era had set a wish for things according to one's wishes, such as asking for children to be innocent without sin. by doing something in return when a wish is fulfilled, etc. The teachings of Brahmanism and other sects are influential. and the worship of the sacred things they respect with utensils Or use the blood and bodies of animals to sacrifice. Modern day prayers are quite similar. But there are many sacred things at present, namely Buddha images, disciples, gods, monks. Persons with good virtues in the past, as well as ghosts, nymphs, and success is uncertain. Prayer for blessings of Buddhism It is to set the truth, say, pray for some success and then proceed according to the goal that has been set. By using himself as a continuous action until success is achieved. Or sometimes it is a request for blessings to receive the results according to the previous disciples who had seen the previous Buddhas grant them and took them as their wishes. Praying for blessings in modern times has changed a lot from the time of the Lord Buddha. because of the misunderstanding of Buddhists Until it turns out to leave hope on external things Therefore, as a Buddhist, one should know how to pray according to Buddhist principles for happiness and purity of mind. until finally being freed from all suffering.

Keywords: 1. Praying for blessings, 2. Principle, 3. Buddhism

1. บทนำ

การอธิษฐาน หมายถึง การตั้งใจมุ่งผลอย่างใดอย่างหนึ่ง ตั้งจิตปรารถนา ตั้งจิตร้องขอต่อสิ่งที่ตนถือว่าศักดิ์สิทธิ์เพื่อผล อย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นการตั้งความปรารถนาอย่างแน่วแน่ที่จะกระทำเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เป็นประโยชน์ให้สำเร็จด้วยตนเอง[7] คติของชาวบ้านนั้นหมายถึงการตั้งความปรารถนาหรือความต้องการสิ่งใดสิ่ง

[7] ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน.** กรุงเทพมหานคร :

หนึ่งอัน เป็นการร้องขอจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรืออำนาจบุญ[8] บางครั้งก็เป็นเรื่องที่แยกกันไม่ออกระหว่างการอธิษฐาน ตามคติทางพระพุทธศาสนากับคติทางโลก เพราะมิใช่ว่าจะเป็นการอ้อนวอน หรือการบนบานศาลกล่าวแต่อย่างเดียว มิใช่จะเป็นการตั้งความหวัง หรือการ รอคอยให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์หรืออำนาจบุญบันดาลให้เท่านั้น แต่ยังเป็นบทพิสูจน์ศักยภาพของมนุษย์ที่สามารถทำเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้สำเร็จได้ด้วยตนเอง สำหรับแนวทางที่จะนำไปสู่ความสำเร็จนั้นมนุษย์จะต้อง ดำเนินตามหลักครรลองแห่งธรรม อย่างต่อเนื่อง และใช้ปัญญากำกับการกระทำอย่างรอบคอบ มิใช่ทำด้วยอารมณ์ความรู้สึก โดยมีเป้าหมายอยู่ที่ประโยชน์และความสุขทั้งส่วนตน บุคคลอื่น และสังคม กล่าวคือ เป็นการตั้งใจมั่น การตัดสินใจอย่างแน่วแน่ การตั้งความปรารถนา และโดยทั่วไปมักหมายถึง การตั้งใจเพื่อมุ่งผลอย่างใดอย่างหนึ่ง การตั้งจิตร้องขอสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรือการนึกปรารถนาสิ่งที่ต้องการจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ตนเคารพบูชา ให้เกิดแรงผลักที่จะมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ[9]

การอธิษฐานขอพรนั้นมีมาตั้งแต่สมัยก่อนพุทธกาล หรือสมัยศาสนาพราหมณ์ หรืออาจกล่าวได้ว่าก่อนสมัยพราหมณ์ ฮินดู ก็ว่าได้ ดังมีปรากฏในปฐมสมโพธิกถาว่า พวกพราหมณ์ได้ทำพิธีกรรมต่าง ๆ บวงสรวงต่อเทวดาเพื่อความสำเร็จตามปรารถนาของตน นั้นก็ถือได้ว่าเป็นรูปแบบของการอธิษฐานขอพรอย่างหนึ่งเหมือนกัน เพราะในการประกอบพิธีนั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เป็นประโยชน์แก่ตนเอง หรือพวกพ้อง หรือแม้กระทั้งการชำระร่างกายในแม่น้ำคงคา ก็ถือได้ว่าเป็นการอธิษฐานขอพรได้เช่นกัน เพราะเป็นการปรารถนาจะให้ตนเองพ้นจากบาปหรือความไม่ดีต่าง ๆ และการอธิษฐานขอพรในสมัยนั้นส่วนมากจะเป็นการขอเพื่อความปลอดภัย ทั้งนี้เพราะความไม่รู้จึงเชื่อกันว่ามีสิ่งที่มีอำนาจอยู่เหนือปรากฏการทางธรรมชาติ

การอธิษฐานขอพรเป็นสิ่งที่ยากจะลบเลือนออกไปจากสังคมมนุษย์ ไม่ว่าจะนับถือลัทธิความเชื่อหรือศาสนาใด เพราะเป็นสิ่งที่ผ่านการตกทอดมาจากรุ่นสู่รุ่นจนมาถึงปัจจุบัน สังคมไทยจะปฏิเสธความเชื่อนี้ โดย

บริษัทนานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น 2542, (หน้า 1324) .

[8] ธีรโชติ เกิดแก้ว, **อธิษฐาน : การอ้อนวอน ความหวัง การรอคอย หรือบทพิสูจน์ศักยภาพของมนุษย์,** วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 11, 2555, หน้า 3.

[9] กัลยาณมิตร (อยู่ในบุญ), ศรัทธาธรรม ย้ำคำอธิษฐาน จารพระคัมภีร์, วารสารอยู่ในบุญ ปีที่ 2559 ฉบับที่ 166, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: https://www.kalyanamitra.org/th/uniboon_detail.php?page=3713, [23 กุมภาพันธ์ 2566].

จะให้ยึดหลักเหตุผลอย่างเดียวคงไม่ได้ เพราะในชีวิตประจำวันของเราถูกสอนถูกกล่อมด้วยระบบความเชื่อนี้มาตั้งแต่สถาบันครอบครัว เช่น คนไม่มีลูกก็จะไปอธิษฐานขอลูก มีลูกแล้วก็อธิษฐานขอให้เลี้ยงง่ายปลอดภัย เจ็บป่วยก็อธิษฐานขอให้หาย รวมไปถึงขอโชคขอลาภ อีกเยอะแยะมากมาย ที่ได้ยินได้ฟังเสมอมา แม้ว่าสังคมโลกจะเจริญก้าวหน้าด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากเท่าใดก็ตาม แต่ก็ไม่อาจ ลบล้างความเชื่อเรื่องการอธิษฐานหรือความเชื่ออื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันให้หมดไปได้ ส่งผลให้การอธิษฐานขอพรยังคงเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของคนไทยส่วนใหญ่เหมือนเดิม การที่มนุษย์บางส่วนพากันอธิษฐานขอสิ่งต่าง ๆ จากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เพราะเชื่อว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เหล่านั้นมีอำนาจเหนือตน สามารถให้คุณให้โทษ ส่งผลให้มนุษย์ต้องยอมจำนนต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และ สรรหาวิธีการทำให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์เหล่านั้นพึงพอใจ จนเกิดการทำพิธีกรรมต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่หลากหลายตามความเชื่อของคนแต่ละกลุ่ม โดยส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปของการกราบไหว้บูชา เช่น ไหว้ด้วยวัตถุสิ่งของ และการแสดงต่าง ๆ ที่มนุษย์คิดว่าจะทำให้สิ่งศักดิ์พึงพอใจ สามารถเห็นพฤติกรรมทางความเชื่อ เช่นนี้จนชินตาตามสถานที่ที่มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประดิษฐานอยู่ เช่น วัดหลวงพ่อพุทธโสธร เป็นต้น ที่ปรากฏว่าในแต่ละวันจะมีผู้ไปกราบไหว้ สักการะบูชาจำนวนมาก และมีคนส่วนหนึ่งที่ประสบ ความสำเร็จในเรื่องที่ตั้งความปรารถนาหรืออธิษฐานไว้นำสิ่งของแก้บน เช่น ดอกไม้ธูปเทียน ไข่ต้ม หัวหมู เป็นต้น นอกจากนี้ยังจ้างคณะนางรำมารำถวายเพื่อแก้บนตามที่ได้ให้สัญญาไว้กับหลวงพ่อ ถามว่าการอธิษฐานขอสิ่งต่าง ๆ จากสิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นเรื่องที่ตรงกับหลักคำสอนในพระพุทธ ศาสนา หรือไม่ เป็นเรื่องที่จะต้องหาคำตอบ

บทความนี้ ต้องการนำเสนอหลักการอธิษฐานขอพรในคัมภีร์พระพุทธศาสนา เพื่อให้พุทธศาสนิกชนผู้สนใจ ได้เข้าใจจุดมุ่งหมายของการอธิษฐานขอพร ตลอดถึงการปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามที่ตนปรารถนามากกว่าที่จะอธิษฐานขอพรไปตามความเชื่อ โดยปราศจากเหตุผลและความถูกต้องตามครรลองคลองธรรมอันดีงามของพระพุทธศาสนา

2. การอธิษฐานขอพรในพุทธกาล

สมัยพุทธกาลชาวอินเดียมีความเคารพนับถือ และบูชาเทพเจ้าหลายองค์ที่สำคัญมีอยู่สามองค์เรียกว่า ตรีมูรติ ได้แก่ พระพรหม พระศิวะ และพระนารายณ์[10] จึงมีการสวดอ้อนวอนขอสิ่งที่ตนต้องการ (อธิษฐานขอพร) และยังมีการบูชายัญ เพื่อให้เทพเจ้าโปรดปราน ด้วยการฆ่าสัตว์ หรือฆ่าคนก็ยังมี อีก

[10] วศิน อินทสระ. (2535). **ประวัติพระพุทธศาสนา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บรรณาคาร. (หน้า 6).

เรื่องหนึ่ง คือการล้างบาปด้วยแม่น้ำศักดิ์สิทธิ์ (ขอพรให้ตนเองไม่มีบาป) เพราะถือว่าน้ำในแม่น้ำนั้นได้ไหลผ่านเศียรพระศิวะลงมา คือ ท่าน้ำแห่งแม่น้ำคงคาที่เมืองพาราณสี แม้ในปัจจุบันนี้ก็ยังเชื่อถือกันอยู่[11]

การอธิษฐานขอพรในสมัยพุทธกาลที่พบในคัมภีร์พระสุตตันตปิฎก กล่าวว่า การอธิษฐานขอพร คือ การใช้อำนาจของจิต อิทธิกถา ฤทธิ์ที่อธิษฐาน ฤทธิ์ที่สำเร็จด้วยใจ ฤทธิ์ที่เกิดจากฌานสมาธิ ฤทธิ์ที่แผ่ไปด้วยญาณ ฤทธิ์จากผลของกรรม ฤทธิ์ของผู้มีบุญ ฤทธิ์ที่เกิดจากวิชชา เป็นปัจจัยทำให้เป็นผลสำเร็จได้

ในพระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ธรรมบท เรื่องความเกิดขึ้นแห่งนางกาลียักษิณี กล่าวถึง หญิงสองคนมีสามีคนเดียวกันได้ผูกอาฆาตกัน คนหนึ่งถูกวางยาทำแท้งใกล้จะตาย ครั้นเวลาอันกล้าแข็งเกิดขึ้นแก่หญิงนั้น หญิงนั้นก็หมดสงสัยในชีวิต แน่ใจว่าจะต้องตาย จึงตั้งความปรารถนาว่า “เราถูกเจ้าทำพินาศแล้ว เจ้าเองนำเรามาแล้วทำให้ทารกพินาศไปถึง 3 คน คราวนี้เราเองจักต้องพินาศ เวลาเราตายจากที่นี่แล้ว ขอให้เราได้เกิดเป็นนางยักษิณีให้เป็นผู้สามารถเคี้ยวกินทารกของเจ้าได้” แล้วก็ตายไปเกิดเป็นแมวอยู่ในเรือนหลังนั้น[12]

ส่วนหญิงอีกคนหนึ่งหลังจากตามแล้วไปเกิดเป็นแม่ไก่อยู่ในเรือนหลังนั้นเหมือนกัน ไม่ช้าเมื่อแม่ไก่ออกไข่ นางแมวก็มากินไข่ นางแมวได้กินไข่ของแม่ไก่จนหมดแล้วก็จะกินแม่ไก่ แม่ไก่จึงตั้งความปรารถนาว่า “เจ้าได้กินไข่ของเรา 3 ครั้งแล้ว คราวนี้เจ้าอยากจะกินเราอีก เวลาเราตายจากนี้แล้ว ขอให้เราได้กินเจ้าทั้งลูก” เวลาตายจากชาตินั้นแล้วได้เกิดเป็นแม่เสือเหลือง ฝ่ายนางแมวได้เกิดเป็นนางเนื้อ[13]

ในพระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ธรรมบท เรื่องพระจักขุบาลกล่าวว่า มีกุฎุมภีเศรษฐีชื่อมหาสุวรรณเป็นคนร่ำรวยแต่ไม่มีลูก วันหนึ่งท่านไปอาบน้ำแล้ว ในระหว่างทางเดินกลับ ได้พบต้นไม้ใหญ่ต้นหนึ่ง คิดว่าต้นไม้ใหญ่นี้ต้องมีเทวดาสิงอยู่แน่ จึงได้ให้คนทำความสะอาดเสร็จแล้วประครองอัญชลีพลางตั้งความปรารถนา (อธิษฐานขอพร) ว่า ถ้าข้าพเจ้าได้ลูกชายหรือลูกสาวจะทำการสักการะใหญ่แก่ท่าน[14]

---

[11] วศิน อินทสระ. (2535). **ประวัติพระพุทธศาสนา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บรรณาคาร. (หน้า 10-12)

[12] ปุ้ย แสงฉาย อนงคาราม. **พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ธรรมบท เล่ม 1.** กรุงเทพฯ: ลูก ส.ธรรมภักดี. 2528, เล่มที่ 48 หน้า 55.

[13] เรื่องเดียวกัน หน้าเดียวกัน.

[14] ปุ้ย แสงฉาย อนงคาราม. **พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ธรรมบท เล่ม 1.** กรุงเทพฯ: ลูก ส.ธรรมภักดี. 2528, เล่มที่ 48 หน้า 10.

พระอานนท์เถระ ดำรงอายุสังขารอยู่นานถึง 120 ปี พิจารณาเห็นว่าสมควรที่จะปรินิพพานได้แล้ว ท่านจึงเชิญญาติทั้งฝ่ายศากยะและฝ่ายโกลิยะ ไปที่ริมฝั่งแม่น้ำโรหิณี ซึ่งกั้นเขตแดนระหว่างกรุงกบิลพัสดุ์ และกรุงเทวทหะ ก่อนที่จะปรินิพพาน ท่านเหาะขึ้นไปบนอากาศได้แสดงธรรมสั่งสอนเทวดาและพระประยูรญาติทั้งสองฝ่าย ตลอดทั้งพุทธบริษัทอื่น ๆ เมื่อจบพระธรรมเทศนาแล้วท่านได้ตั้งสัตยาธิษฐานว่า “เมื่ออาตมานิพพานแล้ว ขอให้อัฐิธาตุของอาตมานี้จงแยกออกเป็น 2 ส่วน จงตกลงที่ฝั่งกรุงกบิลพัสดุ์ ของพระประยูรญาติฝ่ายศากยวงศ์ส่วนหนึ่ง และจงตกที่ฝั่งกรุงเทวทหะของพระประยูรญาติฝ่ายโกลิยวงศ์ส่วนหนึ่ง เพื่อป้องกันมิให้พระประยูรญาติทั้งสองฝ่ายทะเลาะวิวาทกันเพราะแย่งอัฐิธาตุ”ครั้นอธิษฐานเสร็จแล้ว ก็ดับขันธปรินิพพาน ณ เบื้องบนอากาศ ในท่ามกลางแม่น้ำโรหิณี นั้น เตโชธาตุก็เกิดขึ้นเผาสรีระของท่านเหลือแต่กระดูกและแยกออกเป็น ๒ ส่วน แล้วตกลงบนพื้นดินของ ๒ ฝั่งแม่น้ำโรหิณีนั้นสมดังที่ท่านอธิษฐานไว้ทุกประการท่านได้ชื่อว่าเป็นพุทธสาวกที่ได้บรรลุกิเลสนิพพาน และขันธปรินิพพานแปลกกว่าพระสาวกรูปอื่น ๆ

ในครั้งพุทธกาลที่พระพุทธเจ้ายังทรงดำรงพระชนชีพอยู่ เรื่องของการอธิษฐานขอพรก็มีปรากฏในพระสูตรต่าง ๆ หลายพระสูตรด้วยกัน ดังเช่นในพระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ธรรมบทเรื่องของนางลาชเทวธิดา ได้ใส่บาตรแก่พระมหากัสสปะ และได้อธิษฐานขอให้ตนได้มีส่วนในธรรมอันพระเถระเห็นแล้ว จากนั้นได้ไปเกิดเป็นเทพธิดาบนสวรรค์ เพราะผลบุญที่เกิดจากการกระทำที่ประกอบด้วยกุศลเจตนา ได้บันดาลให้เป็นไป[15]

จะเห็นว่า การอธิษฐานนั้นในสมัยพุทธกาลนั้นมีลักษณะที่สำคัญอยู่ 3 ประการ คือ 1) การอธิษฐานขอพรโดยขอให้ชีวิตมีความอยู่รอดปลอดภัย ด้วยการยอมตนกราบไหว้บูชา สวดมนต์อ้อนวอน 2) การอธิษฐานขอพรโดยขอให้ได้ในสิ่งที่ตนปรารถนา ด้วยการกราบไหว้บูชาและมีสิ่งแรกเปลี่ยน (ปัจจุบันเรียกว่าแก้บน) 3) การอธิษฐานเพื่อเสี่ยงทาย ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ส่วนที่แตกต่างไปจากนี้ก็จะเป็นรายละเอียดปลีกย่อยเท่านั้น ทั้งนี้เพราะความไม่รู้จริงในกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ และเป็นการกระทำของมนุษย์ผู้ที่มีอำนาจ มีความสามารถมากกว่า ได้ถือโอกาสสร้างลัทธิความเชื่อขึ้นมาเพื่อรักษาผลประโยชน์ของตนและพวกพ้องเป็นหลัก

[15] ปุ้ย แสงฉาย อนงคาราม. **พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ธรรมบท เล่ม 3.** กรุงเทพฯ: ลูก ส.ธรรมภักดี. 2528, เล่มที่ 50, หน้า 156.

3. การอธิษฐานขอพรในปัจจุบัน

การอธิษฐานขอพรในปัจจุบัน จะมีลักษณะเป็นแบบการสัญญาว่าจะทำสิ่งนี้สิ่งนั้นถ้าความปรารถนาของตนสำเร็จ จนบางครั้งถูกเรียกว่า “การบนบานศาลกล่าว” คือการขอร้องและอ้อนวอนต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ ให้ช่วยเหลือ หากสิ่งนั้นสำเร็จ ผู้ที่อธิษฐานจะนำสิ่งของมาตอบแทน หรือทำตามสัญญาที่ให้ไว้

สิ่งศักดิ์สิทธิ์ คือ สิ่งหรือภาวะที่เชื่อว่ามีอำนาจเหนือธรรมชาติ สามารถบันดาลให้เป็นไป หรือให้สำเร็จได้ ดังนั้นคนส่วนใหญ่จึงหวังพึ่งสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในการบนขอ (อธิษฐานขอพร) เรื่องต่าง ๆ ทำให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ หลายแห่งมีชื่อเสียงขึ้นโด่งดังขึ้นมาจากการที่ประชาชนมาสักการะบูชา หรือบนบานศาลกล่าว กราบไหว้ขอพรแล้วสัมฤทธิ์ผลตามที่ปรารถนา ด้วยเหตุนี้การอธิษฐานขอพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของชาวพุทธในสังคมไทยปัจจุบันนั้นจึงมีทั้งการขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ตามความเชื่อในพระพุทธศาสนา ความเชื่อของคนในสังคมไทยบ้าง และความเชื่อในศาสนาอื่นด้วย โดยเฉพาะ ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู อย่างไรก็ตาม ในงานวิจัยฉบับนี้จะกล่าวถึงการขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของชาวพุทธไทยตามความเชื่อในพระพุทธศาสนาและความเชื่อของคนในสังคมไทยปัจจุบัน ดังนี้

3.1 การอธิษฐานขอพรต่อพระพุทธรูป

นอกจากจะกราบไหว้บูชาพระพุทธรูป เพื่อรำลึกนึกถึงคุณงามความดีและเพื่อความเป็นสิริมงคลแล้ว ชาวพุทธไทยยังบูชาพระพุทธรูปในลักษณะสิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นที่พึ่งทางใจ มีการบนบาน ขอพร ในเรื่องต่าง ๆ ทั้งในยามที่สบายใจและไม่สบายใจ เช่น หลวงพ่อพระพุทธโสธร ประดิษฐาน ณ พระอุโบสถวัดโสธรวราราม วรวิหาร อ.เมือง จ.ฉะเชิงเทรา ซึ่งถือเป็นความเชื่อส่วนบุคคลที่มีมาแต่รุ่นคุณพ่อคุณแม่ของเรา ตำนานพระพุทธศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองของไทย โดยส่วนใหญ่จะศรัทธาในฐานะที่เป็นพ่อที่ดูแลรักษาลูกหลาน ประชาชนนิยมขอพรกับหลวงพ่อโสธรในเรื่องการศึกษา สุขภาพ และหน้าที่การงาน เมื่อพรสำเร็จแล้ว จึงนำสิ่งของไปแก้บน ส่วนใหญ่เป็นไข่ต้ม ละครรำ และการทำบุญถวายสังฆทานทั่วไป ทั้งนี้ประชาชนที่มา สักการะขอพรหลวงพ่อโสธรล้วนมีศรัทธาเป็นพื้นฐาน ส่วนใหญ่เป็นศรัทธาที่ประกอบด้วยปัญญา คือ มีความเข้าใจว่าการจะขอพรให้สำเร็จนอกจากขอพรจากหลวงพ่อโสธรแล้วตนเองจะต้องมีส่วนในการ ลงมือทำด้วยตนเอง[16]

[16] พระมหาภูมิพัฒน์ ญาณวุฑฺโฒ, **การเสริมสร้างพลังศรัทธาสู่ปัญญา : กรณีศึกษาหลวงพ่อโสธร จังหวัดฉะเชิงเทรา**, วารสารมหาจุฬาวิชาการ ปีที่ 8 ฉบับที่ 2, 2564, (หน้า 70).

3.2 การอธิษฐานขอพรรูปเคารพพระเกจิ

พระเกจิ คือ พระภิกษุที่เชื่อกันว่าเป็นผู้ทรงคุณวิเศษทำให้มีผู้คนศรัทธาเป็นจำนวนมาก โดยส่วนใหญ่จะนิยมสร้างรูปเคารพ หรือเหรียญ หลังจากที่ท่านละสังขารไปแล้ว เพื่อเป็นการระลึกถึง คุณงามความดีของพระเกจิองค์นั้น ๆ เพื่อความเป็นสิริมงคล และเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ รวมถึงการอธิษฐานขอพรด้วย อนึ่งการกราบไหว้ขอพรรูปเคารพ หรือเหรียญพระเกจิ สาเหตุหนึ่งอาจเกิดจากความเคารพเลื่อมใสใน ตัวพระเกจิ หรืออิทธิฤทธิ์ของท่านที่ถูกเล่าขานกันมาเมื่อครั้งยังมีชีวิตอยู่ เมื่อท่านมรณภาพแล้วยังคงศรัทธาทำให้มีการสร้างรูปเคารพเพื่อเป็นตัวแทน จากนั้นก็มีผู้คนไปกราบไหว้ บ้างก็มีผู้คนไปบนบาน ขอให้ท่าน ช่วยเหลือ ขอให้ได้รับโชคลาภเงินทองหรือทำการค้าร่ำรวย แล้วประสบผลสำเร็จจึงเกิดความเชื่อมั่นในความศักดิ์สิทธิ์ จนเป็นที่กล่าวขานสืบเนื่องต่อมา ทำให้ในปัจจุบันมีรูปเคารพของพระเกจิที่มีชื่อเสียงโด่งดังมากมายที่มีผู้คนกราบไหว้และบนบานขอพรมาจนถึงปัจจุบัน เช่น หลวงปู่ทวด ผู้ที่เคารพศรัทธากล่าวว่า อธิษฐานจิตถึงหลวงปู่ทวดแล้วหายจากโรคภัยไข้เจ็บ และอภินิหารที่เล่ากันว่าหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด จึงเป็นที่เคารพศรัทธาของชาวไทยมากที่สุดรูปหนึ่ง[17]

3.3 การอธิษฐานขอพรต่อเทพเจ้า

พระพุทธศาสนาเชื่อว่าเทพเจ้าหรือเทวดาทุกองค์ล้วนเวียนว่ายตายเกิด บางองค์ เราเรียกชื่อท่านโดยตำแหน่งเมื่อองค์เดิมพ้นไปจะมีองค์ใหม่มาแทนที่ในตำแหน่งเดิม ทั้งนี้มนุษย์ที่มีคุณธรรมสูงสามารถไปเกิดเป็นเทพได้ ความเชื่อว่ามีเทพเทวดาอยู่จริงนี้ทำให้รูปเคารพของเทพทั้งหลายได้รับการยกย่องให้มีความศักดิ์สิทธิ์มีความน่าเชื่อถือ ปัจจุบันองค์เทพที่มีคนเคารพและไป กราบไหว้ขอพรรวมทั้งบนบานศาลกล่าวนั้น เช่น จตุคามรามเทพ การกราบไหว้บูชาวัตถุมงคลจตุคามรามเทพ และอธิฐานขอพร เพื่อหวังโชคลาภ ความร่ำรวย มีชื่อเสียง ชนะภัย ต่าง ๆ ตามปรารถนา จนทำให้ผู้คนในจังหวัดนครศรีธรรมราช และต่างจังหวัด รวมทั้งชาวต่างชาติต่างนิยมบูชากันขนานใหญ่[18]

---

[17] กาญนา วิสูตรสกุลศักดิ์, **ปัจจัยและพฤติกรรมการเช่าบูชาหลวงปู่ทวด ณ วัดห้วยมงคล จังหวัดประจวบคีรีขันธ์**, ปริญญาศิลปะศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจทั่วไป มหาวิทยาลัยศิลปกร, 2553, (หน้า 290).

[18] สุชาติ จันทร์มณี, **ทัศนคติและพฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีต่อการเช่าบูชาองค์จตุคามรามเทพ,** เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด, 2551.

3.4 การอธิษฐานขอพรต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์อื่น ๆ

นอกจากการอธิษฐานขอพรตามความเชื่อต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ยังมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์อื่นที่ชาวพุทธในสังคมไทยเคารพ เช่น บุคคลสำคัญที่ได้รับความเคารพสมัยยังมีชีวิตอยู่เมื่อสิ้นชีวิตไปแล้วก็ได้รับความเคารพยกย่องประดุจเทพเจ้า และเป็นที่นิยมไปกราบไหว้ขอพร บนบานขอความช่วยเหลือจนถึงปัจจุบัน เช่น ท้าวสุระนารี ที่ถนนราชดำเนิน ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ส่วนมากเท่าที่พบเจอ เมื่อได้สมปรารถนาในสิ่งที่ขอพรจากย่าโม (ท้าวสุระนารี)[19] ก็มักจะกลับมาถวายผลไม้ 5 อย่าง 9 อย่าง รวมทั้งว่าจ้างคณะเพลงโคราช ที่มีหมอเพลงหลายคณะมาบริการรอบ ๆ ลานย่าโม เพื่อแสดงให้ย่าโมได้รับชม

แม้การอธิษฐานขอพรต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มีพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์เป็นต้น ชาวพุทธในสังคมไทยนั้นมีมาช้านานก็จริง อีกทั้งยังมีลักษณะแบบผสมผสานกับการบนบานศาลกล่าว คือมีการสัญญาว่าจะถวายสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เมื่อประสบผลสำเร็จตามที่ตนปรารถนา แต่ผลสำเร็จที่เกิดขึ้นก็ไม่สามารถยืนยัน หรือพิสูจน์ได้ว่า ความสำเร็จนั้นมาจากการบันดาลของสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือไม่ แต่ในความเป็นจริงถ้าว่าตามหลักพระพุทธศาสนา ถือว่าไม่ใช่การบันดาลของสิ่งศักดิ์สิทธิ์แต่ประการใดเลย แต่การบนบานนั้นก็เป็นเรื่องที่ได้รับการยอมรับและถือปฏิบัติกันเรื่อยมา อีกประการหนึ่งการสวดสาธยายมนต์ก็เชื่อว่าทำเพื่อการขอพรให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ปกป้องคุ้มครองให้มีความสุข และป้องภัยอันตรายต่าง ๆ ทั้งจากมนุษย์และ อมนุษย์ด้วย แต่จริง ๆ แล้วเพราะเรามีสติสรรเสริญคุณของพระรัตนตรัย ส่วนความสุข ความทุกข์ ความร่ำรวย ความยากจน ไม่ได้เป็นผลมาจากการดลบันดาลของพระรัตนตรัย หรือเทพเจ้าองค์ใด เพราะพระพุทธศาสนาสอนว่าทุกสิ่งมาจากการกระทำของตัวมนุษย์เอง พระผู้มีพระภาคตรัสว่า “สัตว์ทั้งหลายมีกรรมเป็นของตน มีกรรมเป็นทายาท มีกรรมเป็นกำเนิด มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย กรรมย่อมจำแนกสัตว์ทั้งหลายให้เลวและประณีตต่างกัน” จากนั้นทรงจำแนกถึงเหตุที่ทำให้สัตว์เกิดมาแตกต่างกัน ตามหลักกฎแห่งกรรม ไม่ว่าจะอธิษฐานหรือไม่ก็ตาม บุญก็ย่อมให้ผลตามสภาพที่บุคคลได้กระทำไว้นั่นเอง

[19] สุทธาธิกุล กาญจนภรางกูล, **การวิเคราะห์ความเชื่อ และพิธีกรรมของชาวบ้านที่มีต่ออนุสาวรีย์ท้าวสุระนารี**, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาไทยศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นครราชสีมา, 2544.

ในสังคมไทยชนบางกลุ่มคิดว่าการบนบานศาลกล่าวกับการอธิษฐานขอพรเป็นเรื่องเดียวกัน แต่จริง ๆ แล้วไม่ใช่ ในทางพระพุทธศาสนาไม่มีปฏิปทาให้ชาวพุทธบนบานศาลกล่าว ดังนั้นท่านควรพัฒนาจิตของท่านให้ตั้งมั่นเกิดปัญญา เมื่อจิตเกิดปัญญาแล้ว จึงอธิษฐานจิตขอพรแทนการบนบานศาลกล่าว ปัจจุบันการอธิษฐานเป็นการอธิษฐานแบบงมงาย ไม่มีเหตุผล เชื่อตาม ๆ กัน โดยไม่มีหลัก และเป็นช่องทางให้มีคนหากินกับเรื่องนี้อย่างมาก เช่น ร่างทรงพญานาค, สำนักเจ้าแม่, อาศรม หรือตำหนักปู่ฤาษี, ต่าง ๆ เหล่านี้เป็นต้น

เมื่อเป็นเช่นนั้น การอธิษฐานขอพรจะมีความสำคัญได้อย่างไร ในประเด็นนี้ก็ต้องย้อนกลับมาทำความเข้าใจเรื่องการอธิษฐานขอพร ตามที่กล่าวไว้ในหัวข้อเรื่องการอธิษฐานขอพรตามหลักของ พระพุทธศาสนา เพราะเวลาทำบุญต่าง ๆ เช่น เวลาจะถวายของกับพระภิกษุ มักจะได้ยินคำพูดต่าง ๆ จนเป็นความเคยชินกันแล้วว่า อยากได้อะไรก็ให้อธิษฐานเอา การทำบุญโดยไม่อธิษฐานผลบุญไม่ได้สูญหายไปไหนย่อมให้ผลตามเหตุตามปัจจัยที่กระทำลงไปตามลำดับ แต่การอธิษฐานขอพร จะทำให้ได้ผลที่ตรงเป้าหมายมีขอบเขตอย่างชัดเจน

4. หลักการอธิษฐานของพระพุทธศาสนา

ศาสนาพุทธสอนให้มนุษย์ใช้ปัญญาวิเคราะห์ตามความเป็นจริงแห่งสัจธรรม เป็นคำสอนที่ไม่มีคำสั่งผู้ใดเห็นแจ้งและลงมือปฏิบัติตามย่อมก่อให้เกิดประโยชน์กับตนเอง ไม่มีเทวบัญชา ไม่มีการลงโทษและไม่มีการให้รางวัลแก่ผู้ใด ทุกคนอยู่ภายใต้ธรรมชาติและกฎธรรมชาติ เท่าเทียมกัน[20] นั่นจึงกล่าวได้ว่า พระพุทธศาสนาไม่มีการบวงสรวงบูชาหรืออธิษฐานขอพรสิ่งภายนอก คือไม่ต้องรอการบันดาลจากผู้อื่น ชาวพุทธต้องลงมือทำ พุทธศาสนาคือทางดำเนินชีวิตและสิ่งที่เป็นแก่นคือการประพฤติตามมรรค มีองค์ ๘ อันประเสริฐ จริงอยู่มีประเพณีที่ง่ายๆ และสวยงาม ในวันสำคัญทางศาสนาในประเทศที่นับถือพุทธศาสนาทั้งมวลมีการบูชา อธิษฐานต่อองค์พระปฏิมา สถูป และต้นโพธิ์ในวัด ซึ่งชาวพุทธบูชาด้วยการโปรยดอกไม้ จุดประทีปและธูป แต่นี้ไม่ควรจะไปเปรียบเทียบกับผู้สวดมนต์อ้อนวอนของศาสนาประเภทเทวนิยม[21] เป็นเพียงแนวทางการถวายความเคารพด้วยความรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระบรมศาสดา ผู้ทรงได้แสดงหนทาง คือ อริยมรรค เอาไว้ให้ชาวพุทธได้ดำเนินตาม

---

[20] พระชลญาณมุนี (สมโภช ธมฺมโภชฺโช), ผศ. พิเศษ ดร. สรวิชญ์ วงษ์สะอาด, **พระพุทธศาสนากับความเชื่อ**, วารสาร มจร บาฬีศึกษาพุทธโฆสปริทรรศน์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2, 2563, (หน้า 101).

[21] แผนกวิชาการคณะกรรมการนิสิต, **พระพุทธเจ้าสอนอะไร,** กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2522 (หน้า 95).

การอธิษฐานขอพรในคัมภีร์พระพุทธศาสนา มีใช้คำว่าทำความปรารถนา ก็เป็นการตั้งความปรารถนา คือ การอธิษฐานนั่นเอง ซึ่งได้แก่ การตั้งใจทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยจิตใจอันแน่วแน่ มั่นคง มุ่งตรงต่อจุดหมาย เมื่อมีจุดหมายที่ชัดเจนแล้วก็ต้องดำเนินไปตามนั้นจึงจะประสบความสำเร็จตามที่ต้องการ ถ้ามองผิวเผินอาจเหมือนกับการอ้อนวอน แต่เมื่อพิจารณาจากตัวอย่างที่ได้แสดงมานี้ จะเห็นได้ว่า การอธิษฐานในแง่ที่เป็นการตั้งความปรารถนานั้น มิได้ตั้งขึ้นมาอย่างเลื่อนลอยแต่เป็นการอธิษฐานเพื่อจะนำไปสู่จุดหมายที่ตั้งไว้ โดยใช้การกระทำของตนเป็นเหตุปัจจัยกล่าวคือ อาศัยบุญกุศลคุณงามความดีของตนเป็นพื้นฐาน มิใช่เพื่ออ้อนวอนขอจากสิ่งภายนอก เพราะจะต้องมีปณิธาน จะต้องมุ่งมั่นทำอย่างแน่วแน่และด้วยปณิธานนั้น ก็จะทำให้ท่านกระทำการได้สำเร็จ ฉะนั้นการอธิษฐานหรือการตั้งความตั้งใจอย่างแน่วแน่ในการทำกิจกรรมหรือคุณงามความดีทุกอย่างในชีวิตประจำวัน จึงมีความสำคัญมากที่จะส่งผลให้ประสบความสำเร็จในทุกด้านของชีวิตก็เป็นแรงขับให้สำเร็จในอาชีพนั้น ๆ แรงอธิษฐานสามารถนำไปใช้ให้เกิดผลดีแก่ชีวิตประจำวันได้ เช่น การตั้งเป้าหมายไว้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในเบื้องต้น คือ ความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่และตั้งใจกระทำแต่ความดี การตั้งเป้าหมายไว้เพื่อให้เกิดประโยชน์ในเบื้องหน้า เป็นการตั้งจิตอธิษฐานขอพรให้ตนเองประสบผลสำเร็จเมื่อสำเร็จแล้วจะช่วยเหลือผู้ที่ทุกข์ยากกว่า เช่น การตั้งจิตอธิษฐานให้เรียนจบปริญญาแล้วจะนำความรู้ความสามารถไปพัฒนาประเทศชาติในโอกาสต่อไป แล้วก็ลงมือทำ ด้วยการตั้งใจศึกษาเล่าเรียน อย่างเต็มความสามารถ หรือการอธิษฐานว่าเราจะไม่รบราฆ่าฟันกันเอง แล้วก็ลงมือทำ ด้วยการทำความเข้าใจปรึกษาหารือกัน และให้อภัยกันในความผิดพลาด พลั้งเผลอต่อกันเป็นต้น คำอธิษฐานในลักษณะที่เป็นประโยชน์นี้ มิใช้การติดสินบนหรือ ไม่ได้เป็นการบนบานศาลกล่าว ชนิดที่ว่าจะต้องรอคอยความสำเร็จจากสิ่งเหนือธรรมชาติมาบันดาลให้

การอธิษฐานขอพรที่เป็นการอธิษฐานขอในสิ่งที่ดีเพื่อให้เกิดสิ่งที่ดีตามมา และการตั้งเป้าหมายไว้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด เมื่อมีการตั้งเป้าหมายในสิ่งที่ดีงามทุกคนที่ปฏิบัติตนตามแรงอธิษฐานนั้นได้ ก็จะทำให้สิ่งที่ดีเกิดขึ้นตามมาและเป็นผลให้การพัฒนาสิ่งที่ดีงามนั้นตามมาด้วย เหมือนคำอธิษฐานว่า เราจะไม่กระทำผิดกฎหมายหรืออบายมุข เราจะร่วมกันถือศีล ทำคุณงามความดี หรือการอธิษฐานขอในสิ่งที่เป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาสิ่งต่าง ๆ ให้เจริญก้าวหน้า เป็นต้น จะเห็นว่าการอธิษฐานจิตตามที่ปรากฏในพระพุทธศาสนา คือ การตั้งใจเพื่อจะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยจิตใจอันแน่วแน่มั่นคง มุ่งตรงต่อจุดหมาย กล่าวคือการที่ทุกคนจะประสบความสำเร็จได้ก็ต้องมีความตั้งใจมีการกำหนดจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนดำเนินไปตามนั้นจึงจะสำเร็จได้ ซึ่งต่างกับการบนบานศาลกล่าว อันได้แก่ การขอร้องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้ช่วยเหลือในสิ่งที่ตนประสงค์

ให้สำเร็จสมปรารถนา เมื่อใดสำเร็จสมปรารถนาแล้วจะให้บางสิ่งตอบแทนแก่สิ่งศักดิ์สิทธิ์นั้น อย่างนี้ไม่ใช่แนวทางที่ผู้มีปัญญาจะพึงกระทำ เพราะเป็นการกระทำที่ไร้เหตุผล เป็นความงมงาย และไม่สมควรที่จะอ้างว่าเอามาจากพระพุทธศาสนา หากแต่จะเป็นการทำลายพระพุทธศาสนามากกว่า อีกอย่างหนึ่งถ้าเชื่อมั่นในพระพุทธศาสนา โดยมีพระพุทธ พระธรรม และ พระสงฆ์ เป็นที่พึ่งที่ระลึก รักษาศีล มีคุณธรรมและปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนแล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องไปพึ่งสิ่งภายนอกให้เสียเวลาเลย เพราะเอาเข้าจริงแล้ว ตัวเราเองนั่นแหละเป็นที่พึ่งที่ดีที่สุด

การสร้างบุญหรือการทำความดีถือว่าเป็นวิธีการที่ใกล้เคียงและสอดคล้อง กับคำสอนทางพระพุทธศาสนา และเป็นวิธีการที่ไม่งมงาย นอกจากจะเป็นการสร้างบุญสร้างกุศลแก่ตนเองแล้ว ยังถือว่าเป็นวิธีที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่นอีกด้วย การอธิษฐานขอพร ลักษณะอ้อนวอน บนบาน ที่มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับสิ่งที่ขอ แม้จะได้บริจาคทานก็ยังดี เช่น ถ้าเป็นการขอให้มีเงินทอง แล้วก็มักจะนำเงินที่ได้จากการบนบานไปบูรณะ ซ่อมแซม หรือสร้างวัด โรงเรียน หรือสถานที่ที่ผู้ได้ประโยชน์เป็นจำนวนมาก หรือ เป็นการบริจาคสิ่งของ เป็นต้น ก็ยังได้ทำบุญ การอธิษฐานขอพรเพื่อจะทำความดีนั้นก็มีด้วยกันหลากหลายรูปแบบ เช่น ถ้าสุขภาพแข็งแรง มีทุนทรัพย์ จะบริจาคทรัพย์ช่วยเหลือผู้คนที่ตกทุกข์ได้ยากเป็นต้น นอกจากการบริจาคทรัพย์แล้ว ยังมีการบวชพระ การบวชชีพราหมณ์เพื่อบำเพ็ญกุศล การช่วยเหลืองานสาธารณะ เป็นต้น

การปรับเปลี่ยนวิธีการแก้บนเมื่อประสบผลสำเร็จตามที่ตนปรารถนา อาจจะเป็นวิธีการค่อย ๆ ปรับเปลี่ยน ซึ่งอาจเริ่มจากการที่เคยนิยมถวายสิ่งของฟุ่มเฟือย ให้เป็นการถวายสิ่งของเพื่อทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาเป็นสำคัญ หรือ ปรับเปลี่ยนวิธีด้วยการปฏิบัติธรรมกัมมัฏฐานแทนการ ทั้งนี้การ ปรับเปลี่ยนวิธีอาจไม่สามารถทำได้ในทันที เนื่องจากวิธี หรือวิถีการขอพรและบนบานส่วนหนึ่งเป็นผลมาจาก วิธีการที่ปฏิบัติต่อ ๆ กันมาตามที่พบเห็น และจากคำบอกเล่าของผู้ที่ได้สมปรารถนา แต่ก็ใช่ว่าจะไม่สามารถทำได้ หากเป็นผู้ที่มีศีล มีธรรม และรู้จักหน้าที่ชาวพุทธที่ดี เริ่มต้นเป็นแบบอย่างให้แก่ผู้อื่น ผู้เขียนเชื่อว่าชาวพุทธไทยก็จะปฏิบัติตามกันได้ไม่ยาก เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติตามความเหมาะสมในกาลต่อ ๆ ไป

5. สรุป

สรุปได้ว่า พระพุทธศาสนาไม่สอนเรื่องการอธิษฐานขอพร เพื่อหวังความสำเร็จทางลัด แต่ให้เชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม คือว่า ด้วยเหตุและผลที่เป็นไปตามการกระทำของบุคคลเข้ามาเป็นส่วนประกอบ เป็นปัจจัยสำคัญ แม้ว่าชาวพุทธส่วนใหญ่จะมีความเชื่อและความคุ้นเคยกับการอธิษฐาน เพราะในทางพระพุทธศาสนา

มุ่งไปที่การตั้งใจจะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นสำคัญ มีทั้งส่วนที่เป็นโลกิยวิสัย และส่วนที่เป็น โลกุตตรวิสัย ในส่วนที่เป็นการอธิษฐานแบบโลกิยวิสัยนั้น คือ การอธิษฐานของคนทั่วไปที่ปรารถนาความสุข ความสบายจากการได้ทรัพย์สมบัติต่าง ๆ ทั้งที่เป็นทรัพย์ที่มีวิญญาณครอง เช่น บุตร ธิดา หรือการขอเกิดเป็นราชา เป็นต้น หรือแม้แต่ของไม่มีวิญญาณครอง เช่น บ้าน รถ เงิน ทอง เป็นต้น ดังจะเห็นได้จากการอธิษฐานก่อนใส่บาตร หรือในพระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ธรรมบทก็มีแสดงไว้หลายเรื่องด้วยกัน ดังที่ได้กล่าวมาแล้วเป็นต้น ส่วนการอธิษฐานแบบ โลกุตตรวิสัย คือ การตั้งจิตอธิษฐานขอให้มีบารมีมากพอที่ตรัสรู้ได้ หรือเพื่อจะช่วยเหลือเวไนยสัตว์ ให้หลุดพ้นจากความทุกข์ เป็นต้น

ในสังคมไทยมีการอธิษฐานขอพรปะปนกันไปกับการบนบานศาลกล่าวเพื่อขอในสิ่งที่ต้องการ ให้สมความปรารถนา สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวพุทธไทยนิยมบนขอ คือ ขอกับพระพุทธรูป ขอกับรูปเคารพพระเกจิตลอดจนการขอพรกับพระเครื่อง ขอกับเทพเจ้าของศาสนาพราหมณ์ หรือขอกับพระโพธิสัตว์บ้าง ขอกับต้นไม้บ้าง จุดประสงค์ในการขอนั้นจะมีหลากหลายรูปแบบ ส่วนมากจะขอโชคลาภ ไม่ว่าจะเป็นการขอ ด้านการเงิน การงาน การศึกษาเล่าเรียน ความรัก ครอบครัว สุขภาพ และความปลอดภัย เมื่อได้ตามสิ่งที่ขอไว้แล้วก็จะมีการแก้บนบ้าง ซึ่งมีด้วยกันหลากหลายวิธี เช่น การแก้บนด้วยการถวายวัตถุสิ่งของ การแสดงที่มีทั้งการร่ายรำ การจัดมหรสพทั้งที่เป็นดนตรี หนังกลางแปลง หรือการสร้างบุญ การทำความดี ซึ่งวิธีการแก้บนอย่างหลังนี้ถือว่าเป็นวิธีการแก้บนที่ใกล้เคียงและสอดคล้องกับคำสอนทางพระพุทธศาสนามากที่สุด ส่วนวิธีแก้บนบางอย่าง เช่น การเปลื้องผ้ารำถวาย เป็นสิ่งไม่สมควรทำ เพราะขัดกับหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา การอธิษฐานขอพรและการแก้บนกับหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา คือ การขอกับเทวดา การขอพุทธานุภาพ การขอด้วยการบูชา การใช้หลักอธิษฐานธรรม หลักกรรมและการพึ่งตนเอง อย่างไรก็ไม่ควรที่จะขัดแย้งกันอย่างชัดเจน เช่น การอธิษฐานขอแล้วไม่พยายามขวนขวายด้วยตนเอง รอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ช่วยเพียงอย่างเดียว และไม่ขัดแย้งอย่างรุนแรงหรือขัดแย้งอยู่บ้างแต่พออนุโลมให้ทำได้ เพราะผู้อธิษฐานเข้าใจหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะเรื่องกรรมและการพึ่งตนเอง และควรพยายามทำความดี พร้อมทั้งขวนขวายด้วยตนเอง ไม่ได้รอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ช่วยเพียงอย่างเดียว การกราบไหว้ขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของชาวพุทธไทย แม้จะไม่ถูกต้องตามหลักธรรมคำสอนใน พระพุทธศาสนาโดยตรง แต่ในสังคมปัจจุบันผู้คนต่างต้องการที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ และต่างแสวงหาความสุข ทรัพย์สินเงินทอง จึงเป็นการยากที่จะทำให้ผู้คนหันมาสนใจศึกษาและปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา ดังนั้นวิธีการที่จะสามารถนำมาปรับใช้ให้ผู้ที่นิยมการอธิษฐานขอพรและการบนบานศาลกล่าว ให้สามารถเข้าถึงหลักธรรมคำสอน และประพฤติปฏิบัติตนในฐานะ

พุทธศาสนิกชนที่ดีได้นั้นควรยึดถือปฏิบัติตามหลักการเรื่องอธิษฐาน อธิษฐานบารอันมีในทาง พระพุทธศาสนา คือ ความตั้งใจมั่นในการอธิษฐาน หมายความว่าเมื่อเราตั้งจิตอธิษฐานขอพรแล้ว จะต้องทำอย่างนี้เรื่อยไปจนประสบความสำเร็จ ดังเช่นองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ตั้งสัจจะอธิษฐานว่าจะไม่ลุกไปไหนหากแม้ยังไม่ได้บรรลุธรรมแม้ต้องแลกด้วยชีวิตก็ยอม ดังนั้นคนไทยในฐานะที่เป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี ควรส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติแต่สิ่งที่ดีงาม เพื่อคนรุ่นหลังจะได้ถือปฏิบัติตาม ได้อย่างถูกต้อง ไม่ถือปฏิบัติตามกันมาแบบผิด ๆ อย่างที่ปรากฏในทุกวันนี้

เอกสารอ้างอิง

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2545). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 11**. กรุงเทพฯ : สหธรรมมิก.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์). (2555). **พุทธธรรม.** กรุงเทพฯ: ธรรมะอินเทรนด์.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2546). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 12.** กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระไตรปิฎกมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรราชวิทยาลัย. (2552). **พระวินัยมหาวรรค เล่ม 4.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรราชวิทยาลัย.

พระมหาเชาวฤทธิ์ นรินฺโท(ทรัพย์สวัสดิ์). (2561). **การอธิษฐานจิตในพระพุทธศาสนากับการดำเนินชีวิตประจำวัน.** ขอนแก่น: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ภิกขุ ปัญญานันทมุนี. (2505). **ท่านเป็นชาวพุทธหรือ? ชาวพุทธควรเชื่ออย่างไร.** ธนบุรี : โรงพิมพ์ บรรหาร.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน.** กรุงเทพมหานคร : บริษัทนานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.

วศิน อินทสระ. (2535). **ประวัติพระพุทธศาสนา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บรรณาคาร.

ปุ้ย แสงฉาย อนงคาราม. **พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ธรรมบท เล่ม 1-5.** กรุงเทพฯ: ลูก ส.ธรรมภักดี. 2528, เล่มที่ 48-52,